

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 forint.
Félévre 2 forint.
Negyed évre 1 forint.

SZERKESZTŐSÉG:

Hubacsek Pál ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és a pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NÉZVE
a lap hátsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstári bélyegilleték külön 30 kr.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmertetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

MEGJELEN: MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztők:
HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV.
Kiadó tulajdonos:
AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

EGYES SZÁM ÁRA 8 KRAJCÁR.

AZ ÁRTÉRI ÉRDEKELTSÉG.

Azon óriási töltésezési munkálat, mely az 1881-ik évi rettenetes árvíz után Horváth Gyula kormánybiztos vezetése alatt a Körös, Tisza és Maros árja ellen Békéstől Apátfalváiig foganatba vétetett: immáron végbevezetéséhez közeledik s épen azért kilátásba van helyezve a társulati önkormányzati jog visszaállítása is.

A közmunka és közlekedési magyar királyi miniszter rendelkezéséhez képest az előmunkálatok folynak. Az ideiglenes ártértelekkönyv alapján minden község előljáróságának megküldetett az ártéri birtokosok összeírása azon utasítással, hogy a majdan egybehívandó szervezkedő közgyűlésen minden oly ártéri birtokos, ki 154 frt. ármentesítési költséggel van megróva, személyesen gyakorolhat egy szavazatot s mindenki anynyi szavazatot gyakorol, a hányszor 154 frtot fizet, s mindazok, kik 154 frtnál kevesebb ármentesítési költséggel vannak megróva, csoportokba állhatnak s meghatalmazott által gyakorolhatják jogukat. Természetes, hogy a meghatalmazás csak akkor bírhat joghatálylyal, ha a meghatalmazók által fizetett ármentesítési költség a 154 frtot megüti.

Sőt most már a meghatalmazások kiállítására kitűzött határidő is lejárt, a meghatalmazások kiállítva — s előljáróságunk által a kormánybiztosi hivatalhoz beterjesztve vannak.

Mielőtt fejtegetésünk tulajdonképeni tárgyára áttérnénk, röviden megemlítjük, hogy a Mindszent község kötelékébe tartozó ártéri birtokosok összesen 42 szavazatot gyakorolnak s ezen 42 szavazatból örgróf Pallavicini Sándorra 18, az egyes községi lakosokra pedig 24 szavazat esik.

Tudatosan nem irtunk e tárgyról, míg a meghatalmazások kiállítása folyt, s szándékosan kerültünk minden fölszólalást, ne hogy praejudikálva a véleményeknek: korteskedni látszassunk. Hagytuk a dolgokat a maguk medrében folyni, nem szóltunk sem pro, sem contra semmit. Most azonban a meghatalmazások már kiállítva vannak és így felszólalásunkkal senkinek véleményét — már t. i. a mi a meghatalmazott személye iránti bizalmat illeti — meg nem változtathatjuk s épen azért időszerűnek látjuk a dologhoz hozzászólni s nézetünket egyik másik dologról elmondani.

Ártéri birtokosaink közül sokan azon tévhitben élnek, hogy amennyiben nincs szájuk ize szerint az, hogy a parti földek is megvannak róva ármentesítési költséggel,

hát majd ezen ők segítenek s minden költséget visszahírtanak a réti birtokra. Sokan panáskodnak a kirovás nagysága ellen.

Nagyon természetes tehát, hogy sokan ezen tévhit és elégedetlenség behatása alatt, a meghatalmazás iránti jogukat is ily irányban érvényesítették.

A nélkül, hogy a meghatalmazottak személyeivel csak a legtávolabbról is foglalkoznánk, egyszerűen ideiktatjuk, hogy kik és hány szavazattal lettek meghatalmazva.

Bozó András Pál	nyert 1 szavazatot.
Gémes Vendel	, 1 ,
Hubacsek Pál	, 1 ,
Kis Pál József	, 1 ,
Korom Pál	, 2 ,
Martony Antal	, 1 ,
Pintér Gyula	, 1 ,
Seres József	, 1 ,
Szilágyi Ferenc	, 1 ,
Tary Endre	, 2 ,
Tábit Lukács	, 1 ,
Weisz Lőrincz	, 1 ,
Wimmer Károly	, 1 ,

E szerint az egyes ártéri birtokosokat illető 24 szavazatból 15 szavazat 13 meghatalmazott kezében van. — Ez pedig az erőknél oly nagymérvű szétforgácsolását jelenti, hogy egyetlen meghatalmazott sem képes döntő súlylyal szavát latba vetni. Pedig arra esetleg igen-igen nagy szükség lehet, hogy a meghatalmazottak fellépése imponáljon ott, a hol vannak egyes nagybirtokosok, a kik egymaguk 150—200—250, sőt még ennél is több szavazatot gyakorolnak. — Az erők ily szétforgácsolása mellett azonban alig hisszük, hogy szavunk csak némi súlylyal is birjon s épen ezen okból legjobban szeretnénk volna, ha a meghatalmazásra jogosítottak kölcsönösen egy, vagy legfőleg két meghatalmazott személyében állapodtak volna meg, s mindannyian ezen egy, vagy két egyénnek adták volna megbízásaikat.

No de ezen már tustünk és rajta változtatni alig volna lehetséges. Megnyugszom a történetekben én is, mert legalább ártéri birtokos közönségünk meg fog győződni arról, hogy a Tiszaszabályozás és általában az árvíz elleni védelem, kicsinyes személyi érdekek istápolását meg nem tűri, hogy ott nem egyes személyek érdekei és ambíói az irányadók, hanem az ártérbe tartozó amaz óriási, 600,000 hold birtoknak és illetve ezen birtok tulajdonosainak közjava, az azokat fenyegető veszély elhárítása és a teherviselés aránylagos és méltányos megállapítása.

A meghatalmazások tehát már kiállítva s azért ezzel tovább foglalkozunk fölszólalás. Nézzük azonban, hogy a meghatalmazottaknak mely irányban kell működniök, mely irányban kell esetleg felszólalniök és szavazataikat érvényesíteniök, hogy a bizalomra méltókká is legyenek, s hogy eljárásuk a közjó előmozdítását vonja maga után.

Mielőtt véleményt mondanánk, szükségesnek tartunk egy kis kitérést, szükségesnek tartunk az árvíz elleni védelem körül eddig történetekről egyet-mást elmondani.

Az 1881. LII. t. cz. a Körös, Tisza és Maros közé Békéstől Apátfalváiig eső birtokoknak árvíz elleni védelmére a védtöltések kiépítését elrendeli s elrendeli egyszersmind azt is, hogy ezen építkezés költségeit az 1884-ik évi, mint legmagasabb árvíznek alapul vétele mellett eszközözlendő ártérfejlesztés alapján kitüntetett ártéri érdekelttség fogja viselni. Következésképp mindazon földbirtok, mely az 1881. évi árvíz színvonala alatt áll, — legyen az réti, vagy parti föld — az ártérbe tartozik s mint ilyen, a költségviselésbe bevonandó.

Hiába való tehát minden agitáció a parti földeknek az ártérbe bevonása ellen. Ez túlhaladott, országos törvénnyel eldöntött kérdés, elannyira, hogy a majdnem megtartandó szervezkedő közgyűlésen vita tárgyát sem képezheti.

Nem bocsátkozunk ezuttal annak fejtegetésébe, hogy jól van-e, helyesen van-e ez így? Csak a tényt konstatáljuk, hogy így van, s azon változtatni nem lehet.

Mint tudjuk, az ekkép az ártérbe bevonandó terület közel 600,000 holdat tesz s alkotni fogja azt, az 1881. LII. t. cz. meghozatala előtt már létezett öt társulat (Endrőd-Tur, kákafoki, halásztelki, bökény-mindszenti és mindszent-apátfalvi társulatok) továbbá 9 község (Békés, Mező-Berény, Kun-Szent-Márton, Szentes, Gyoma, Endrőd, Szt. András, Öcsöd, Mindszent) s akkép alakulandó egy nagy társulat kötelékébe összesen 34 község birtokosai fognak tartozni.

Nagyon természetes, hogy egy ily óriási terület biztosítására szolgáló s 233 kilométer hosszú vonalat tevő védtöltés kiépítése és az ártérfejlesztés nem kevés költségbe került, s mint tudjuk, a költségek fedezésére 10 millió forint kölcsön lett felvéve, de csak oly feltétel alatt, ha a kormány biztosítja az érdekeltséget arról, hogy ezen kölcsönből 6 millió frt az államkincstárt fogja terhelni s ha az állam által az 1881-től 1884. évig kirótt 6 millió frt. állami előlegnek kamatait elengedi. Ezen felül a bökény-mind-

szeni társulat kérte még a régibb időből fenmaradt s kamathátralékok nélkül 217 ezer frtra rugó adósságainak elengedését s így ezen társulat, mint Szentés város kifejezte, azon kívánságát is, hogy jövőre az érdekelttség úgy védelmi, mint teherviselés tekintetében egy társulatot képezzen.

A társulatok és érdekelt községek ezen felterjesztése, úgy Horváth Gyula kormánybiztos hathatós közreműködése folytán megalkotta az országgyűlés az 1884. évi XXIII-ik t. cikket, a mely szerint a 10 milliós költsön felvétele elrendeltetik, az időközi kamatok elengedtetnek, elengedtetik ezen felül a bökény-mindszenti társulatnak 217,000 forintot tevő adóssága, kamathátralékaival együtt, s ezen 10 milliós kölcsönből ezen törvénycikk, kataszteri visszatérítés címén az államkincstár terhére 6 millió 253 ezer frtot vállal el s csak 3 millió 747 ezer frtot ró az érdekelttségre; s felhatalmazza ezen törvénycikk a közmunka és közlekedési ministert arra, hogy addig is, míg az 1881. évi LII. t. cz. értelmében az ártérfejlesztés és osztályozás, valamint a teherviselési kulcs végleg megállapíttatnék: az érdekelttségből egy vagy több ideiglenes társulatot szervezhessen oly végből, hogy azoknak a már végrehajtott és még végrehajtható munkákat fentartás és további gondozás végett azonnal átadhassa. (9 §.)

Már most hát az a kérdés, hogy ez az óriási nagy érdekelttség felbomoljék-e alkotó elemeire, vagy egy egészet képezzen; a költségeket minden vidék egyenlő arányban viselje-e, avagy az épen a vidékre eső védtöltésekre fordított költségek arányában?

Ez azon kérdés, a mely körül leginkább csoportosulnunk kell, mert mint tudjuk, szétágazók az egyes érdekelt községek és eddig létezett társulatok törekvései.

Nevezetesen a Körös mentébe eső társulatok semmikép sem akarnak az egész érdekelttségből egy nagy társulatot szervezni és semmikép sem akarnak beelegyezni az egyenlő teherviselésbe. Következésképp arra törekcsenek, hogy ez a nagy érdekelttség bomoljék fel alkotó elemeire, s minden vidék viselje azon költséget, a mely épen oda fordított.

Ezzel szemben a Tisza menti társulatok és községek azt akarják, hogy ez a nagy érdekelttség egy társulatot, egy szerves egészet képezzen, s a költségek ne arányosíttassanak, hanem azokat minden vidék egyformán viselje.

Valóban elmondhatjuk, hogy reánk nézve a lét- és nem lét kérdését képezi az, hogy melyik törekvés jut diadalra. Ha a bomlasztó, ha az arányosító elem győzedelmeskedik, az reánk a vész harang kongását fogja jelenteni, mert azt mindenki tudhatja, hogy ez a mi vidékünk, mely a Körös és Maros torkolata közé esik, van leginkább kitéve az árvizek ostromának, e vidéknek védtöltései épen ezen oknál fogva, de meg azért is, mert az árviz ostromának a leg-hosszabb ideig vannak kitéve, a legerősebben építvék s ezért legtöbbször is kerültek. Már most ha a költségeket arányosítjuk s az érdekeltséget alkotó elemeire felbontjuk, úgy a mi védtöltéseink építési költségeit önmagunknak, más vidékek hozzájárulása nélkül kell viselnünk. No már, hogy ily körülmények között azt az óriási terhet, a mely ez esetben ez aránylag igen kicsiny földterületre esnék, meg nem bírják s annak súlya alatt csakhamar összeroskadnának, s védtöltéseink hova hamarabb előbbi volt állapotukba jutnának, — azt hiszem, mondanom is felesleges.

Igaz ugyan, hogy kimondotta a köz-

munka és közlekedési minister, hogy az egész érdekelttség egy nagy társulattá alakítandó s amennyiben a fentebb leirt társulatok a községek adminisztrációja alatt eddig állott 233 kilométer hosszú védvonal, egy igazgatás alá épen az ügy érdekében nem vonható: egy központi főigazgatóság mellett, három szakasz igazgatósággal szervezendő az új autonomia. Nem hisszük azonban, hogy ezen ministeri rendeletnek — bármi-lyen üdvös és célszerű legyen is az, fogantatott lehetne szerezni, ha abba az érdekelttség bele nem nyugodnék. Legfőleg azt tehetné meg a minister, hogy az önkormányzati jog visszaállítását egy időre elhalasztaná, de elvégre is minden jó akaratának meg kellene törni az érdekelttség ellenzésén.

Kimondjuk tehát azon véleményünket, hogy nekünk föltétlenül azon törekvés szolgálataba kell szegődnünk, mely sem bomlasztani, sem arányosítani nem akar, mely egy egységes alapon szerveztes társulatot akar létesíteni egyenlő teher viselés mellett.

Hisszük és reméljük, hogy a meghatalmazottak ily irányban fogják érvényesíteni jogaikat, mert csak ekkor lesznek meghatalmazóik bizalmára méltók, mert csak ekkor cselekszenek községünk birtokosai érdekében jót és üdvöset.

TÜZRENDŐRSÉGÜNK.

Mult alkalommal ígértük, mikép fenti című cikkünk folytatásul nézetünket, javaslatunkat a tüzi biztosítási állás, községi és önkéntes tűzoltóság létesítéséről ép úgy elmondandjuk, mint kifejtjük véleményünket az esetleges jutalmazásokról.

Időközben értesülünk, hogy a f. évi április 12-én, azaz vasárnap megtartandó községi képviselő testületi közgyűlés elé indítvány tétellett a tűzoltóság ügyében. Bár az indítványt nem ismerjük, hisszük és reméljük, hogy a mennyiben ez jó, célirányos és

TÁRCZA.

Vázlat Mindszent község életéből.

— Folytatás. —

Fentebbjeleztük, hogy a Genuaiaktól kibérelt uradalom a községnek százszorososan gyümölcsözött; emlitettük, hogy e szerencsés évek áldásainak köszönhető a jelenlegi templom is.

Igértünk, — miszerint a templomügyre még visszatérünk, — beváltandók, vázolni fogjuk a templom építésének körülményeit.

Hogy mi a templom, mi a célja, annak magyarázata vázlatunk keretén kívül esik, miért is csak azt emeljük ki, hogy a templom tornyával a községnek egy kiegészítő része.

Tapasztaljuk azt utaztunkban, mily hiányos képet nyújt azon község, melynek falai közül nem magaslik ki a templom tornya, azt keresi az utas szeme, valahányszor egy községet megközelít s ha ez hiányzik, a szem elégedetlen, a községről alakított kép esonka.

Egy templomépítés mindig epochális eseményt képez a községek életében; korszakot alkotott az községünkben is.

Hogy tiszta fogalmat alakíthassunk magunknak a mindszenti templom építéséről, vissza kell mennünk az 1783-ik évre.

A templom¹⁾ eleje (szentély) és sekrestye a mondott évben az idő viszontagsága folytán annyira megrongált állapotban voltak, hogy azokba veszély nélkül bemenni nem lehetett.

A nép vénei²⁾ összejöttek, hogy tanácskozzanak a teendőik felett.

¹⁾ Anno 1783 Cum Ecclesiae Sanctuarium et sacristia vetustate consumtum habesceret, ita: ut neque secure functiones s. his paragi possent, Hist. Dom. Tom. I. ²⁾ Seniores populi.

A tanácskozás eredménye az lett, hogy a beszakadással fenyegető két rész, t. i. a szentély és sekrestye alapjából újra építették, az előbbi két öllel a hosszban, másfél öllel a szélességben meg nagyobbították.

A hagyomány szerint ez építkezés 600 frtba került.

Az 1798-ik évben Mindszent község előjárósága elhatározta, hogy új templomot épít.

E határozatához képest még a jelzett év folytán a kellő anyagokat beszerezte; a kőművesek és ácsokkal a munka mérvéről értekezett s abban állapodott meg, hogy a templomtest két oldalfala lerontassék s az kiszélesítve alapjából újra építtessék, boltívek alkalmaztassanak s az 1783-ban emelt új szentély falai a toronnyal együtt az új építkezéshez arányítva felemeltessenek.

Még ez év folytán, vagyis 1798-ban az alapkövetétt s 1800-ik évben a külső munkálatokkal: t. i. a fal, tető és torony építésével elkészültek.

Befejezésül a község a templom főajtaja fölé egy táblára saját jelvényét készítteté, mely áll: két hal és egy ekevasból, kifejezésül annak, hogy a községet földművesek és halászok lakják.

E jelvények közt pedig a táblán a következő felirat olvasható:

„Az egy Örök Istennek Ditsőségére, Minden Szentek tiszteletére, Mindszent Helysége Községének költségével régiségéből, Felsőges Második Ferentz Római Császár Király idejében az 1800 esztendőben.“

Az 1801 és 1802-ik év a templom belső felszerelésére fordított. Az aranyozást, képfestést, márvány színezést Spórer Mihály és Csohány Antal egri festők művészi kivitelben állították elő.

E színezés az 1877-ik évben újított meg. A famunkák Paçh Ambrus és Vimmer György

hőmezővásárhelyi asztalos mesterek kezeiből kerültek ki, magukon viselvén nevezettek jó izlését és szakértelmét.

Az 1800. évben huzatott fel a nagy harang is a toronyba.

Azon sok szolgálata fejében, melyet e harang egyaránt élőknek és holtaknak tett, felemlítjük biographiájából, hogy 1790. évben öntetett Pesten, Khol és Littmann harangöntődjében.

Az 1800. évig, tehát egy évtizedig, a templom mellett emelt faállványon függött, míg a jelzett évben rendeltetése helyére a toronyba jutott.

Ugyanezkor jött a toronyóra is községünkben alkalmazásba.

Az 1803-ik évben adatott át a templom rendeltetésének.

Kegyelettel emlitjük fel itt is azokat, kiknek nevei évkönyveinkben megörökítvék, mint olyanoké, kik az ujonnan épült templomot értékes ajándékaikkal gazdagították. Ezek között találjuk özvegy Pallavicini született Zichy Leopoldina örgrófnét; Pallavicini Ede örgrófné született Hardeck Josephint; a helybeliek közül: Szécsényi Mihály; Mihály Ignác; Ambrus Mihály és Kiss Ferenc mindszenti lakosokat.

A fentebb is hivatolt 1877. évben a templom belsejében eszközöltt márvány színezés és aranyozás alkalmából az egyik oltárkép helyéből kimozdítván, háta megett a falon egy feljegyzés vonta magára az ott foglalkozók figyelmét, melyet szóról szóra idézünk:

„Ez és ennek által ellenibe való kétt oltároknak márványozása és aranyozása elvégződött Die 18. august Anno 1802.“

„Anno 1784. Bozó János biróságában elvégződött a Sanctuarium.“

szükséges intézkedéseket tartalmazó — a közgyűlés azt, mint a közönség érdekét előmozdító, magáévá teszi és a szükséges költségeket megszavazza.

De ne előzzük meg a történéndőket, hanem bocsájtuk annak taglalásába: mi okon, mi szükséges és mi célszerű? Hogy tüzoltó egyesület alakítsunk, annak szükségét taglalni fölösleges. Mai nap, — mint már jelezni volt alkalmunk — tüzoltó eszközeink a község jelenlegi igényeit kielégítik, és így oda kell hatnunk, hogy netáni szükség esetén az eszközök a célnak megfelelőleg hasznosítsanak. De hogy az elérhető legyen, kell, hogy az eszközök mindenhol jó állapotban legyenek; kell, hogy a szükséghez képest a segédeszközök beszereztesenek; kell végül tapasztalat, vagy az azt pótolni hivatott ismerete a tűzrendőri teendőknek. Szerény nézetünk szerint a tüzoltó eszközök jó karban tartására felügyelni, a hiányzó segédeszközök beszerzéséről kellő időben ez célirányosan gondoskodni a tüzi biztos hivatása, kinek természetszerűleg vagy tapasztalt és gyakorlott tüzoltónak kellene lenni, avagy oly ismeretekkel birni, melyek ezek hiányát pótolják.

Gyenge anyagi erővel bíró község lévén, aligha nem legcélszerűbb volna egy községi esküdtet bizni meg a tűzrendőri biztossággal, annak természetszerűen hiányzó e teréni ismereteit pedig kettős irány követése által pótolni, illetve megszerezni, — és pedig az illető a közel Szegedre volna küldendő a gyakorlat megszerzése végett, és több város tűzrendőrségre vonatkozó intézkedései, szabályrendeletei, esetleg fennálló alapszabályai volnának elkérendők és a viszonyainkhoz módosítottan vele megismerttetendők.

A tűzrendőri biztosság csak kezdetben foglalná el az illető esküdtet, de idő múltán teendői csaknem a tüzesetekre szorítkoznának, úgy, hogy azért az esküdtet számát szaporítani szükségtelen volna. Azon csekély jutalom, melyet az illető fentjelzett teendői végzéséért nyerne, a közpénztártul nem terhelné, az elválasztott esküdtet pe-

dig a közjórati tekintetből is szívesen fogná végezni új hatásköre által reá ruházott kötelességeket.

Hogy már most községi és önkéntes tüzoltóság szerveztessék, úgy a szükséges anyagi támogatás, mint a megkívántató számú alkalmas egyének hiányán nem kívánjuk, de igenis ajánljuk, hogy a községi cselédek és előfogatosok általában a tüzoltó eszközök kezelésében jártasak legyenek és célszerűnek, de kivihetőnek hisszük, hogy — ideiglenesen bár — önkéntes tüzoltóság szerveztessék a jelentkező gazda, iparos és értelmi osztályból, melynek feladata a tüzi biztost és községi cselédeket a vész idején értelmileg és tényleg támogatni.

A községi cselédek ruházatuknál fogva ugyanis könnyen felismerhetők, ámde a tüzi biztos és a többi önkéntes tüzoltók jelvényvel volnának ellátandók, azontul a közpénztár terhére kellene beszerezni csákókat és csákányokat, melyek tűzvészeknél rendkívül szükségesek.

Külömben azt ily részletek inkább szabályok tárgyát képezik és e helyett még csak arra terjeszkedünk ki: van-e jutalmazásoknak helye, mi okon és minő mértékben?

Ha figyelemre méltatjuk ama körülményt, hogy a jutalom mindenhol ösztönül szolgált vagy a fizetéssel járó cselekvények teljesítésénél, mint az ingyen végzett munkáknál, úgy kétségtelenül elmondhatjuk, mikép a jutalmazásoknak helyét látjuk és pedig úgy a vész színhelyén gyors megjelenés címén, mint a kifejtett tevékenység rendkívülisége esetén.

E jutalmak természetszerűleg nem szükségkép pénzből kell, hogy álljanak. Vannak és lesznek mindenhol egyének, kik vagyoniilag az ily csekély jutalmakat el nem fogadják, de egy-egy elismerő jknyvi kivonat, egy dicseret más irányban — a jót önmagáért teljesítő — egyéneknek is buzdításul fog szolgálni.

Addig is, míg ez ügyben esetleg értekezések tartatnak, célszerű lesz az eszmével foglalkozni, megbarátkozni, és a leendő tüzoltó egyesületnek minél több hivatást szerezni.

BIZOTTSÁGI JELENTÉS

A földvétel és regalejog megváltása ügyének keresztül vitelére a képviselő testület kebeléből ki-nevezett bizottság, eljárásáról és annak eredményéről szóló jelentését a képviselő testülethez be-adta.

Nem tartjuk fölöslegesnek, sőt szükségesnek, helyén valónak s magának a közönségnek érdekében lővőnek látjuk, hogy a bizottság jelentését szóról-szóra közöljük. De kötelességet is vélünk teljesíteni, mert lapunk megindításakor már kijelentettük, hogy ohajtásunk és egyik célunk az, hogy a község közügyeinek vezetését ne csupán a képviselő testület tudja, hanem az a lehető legnagyobb nyilvánosságra hozatván, az egész közönség, az összes lakosság ellenőrzése alatt álljon.

A bizottság jelentése szóról-szóra így hangzik:

Mélyen tisztelt képviselő testület!

A folyó évi március hó 29-ik napján tartott rendkívüli közgyűlésen volt szerencsése a bizottság elnökének röviden, élő szóval bejelenteni, hogy a tőfenéki és kurcaréti földek megvételének, úgy a regalejog megváltásának ügye végleg befejezve van, hogy mindezen ügyek a képviselő testület ohajtásának és hozott határozatai szellemének megfelelőleg rendezvők, hogy az egész ügy a községre nézve kedvező eredménnyel lebonnyolított, hogy az eladó örgróf a vételi, illetve megváltási árakra nézve teljesen kifizetve van s hogy végre úgy a megvett földbirtoknak, mint a megváltott regale jognak a község, mint erkölcsi testület, az 1885. évi márczius hó 21-ik napján tulajdonosává vált.

Volt szerencsése a bizottság elnökének röviden jelenteni azt is, hogy az egész ügy lefolyásáról s a kiküldött bizottság munkálkodásáról szóló és írásban foglalt tüzetes jelentést a legközelebb megtartandó közgyűlésre beadni a bizottság kedves kötelességének ismeri.

Szíves volt a t. közgyűlés ezen, a bizottság elnöke által tett szóbeli jelentést tudomásul venni s a jelentés tárgyalását az ápril 12-én tartandó közgyűlés napirendjébe felvenni.

A szóbeli előterjesztéshez hiven, van szerencsése tehát a bizottságnak működéséről szóló jelentését tisztelettel a következőkben terjeszteni elő:

Bár az ügy történetének részletes leírása nem volna épen szükséges, mert a bizottság ezen, már

„Anno 1798. Elekes Mihály bíróságában elkezdődött az templom építése.“

„Anno 1799 és 1800. Lantos József Bíróságában folytatódott.“

„Anno 1801. Takács András Bíróságában tovább folytatódott és 1802. ugyan az ő Bíróságában el is végződött.“

E feljegyzés a levéltárban elhelyezett s a templom építésre vonatkozó iratokkal mindenben megegyez.

Megemlékeztünk még azon szavakról, melyeket Takács András bíró a templom építés befejezése után örömben uszó szívvvel a lakossághoz intézett, s melyek a mai napig is kedves visszaemlékezését képezik a mindszenti lakosoknak. Ugyanis nevezett bíró a többi között azt mondá: „Istennek jóvoltából felépítettük a templomot, de még maradt annyi pénzünk, hogy még egy ilyen templomot felépíthetnénk.“

Mindenesetre a kebel mélyéből előtörő öröm s meglegedés csalta a bíró ur ajkára az idézett szavakat.

Megvalljuk mi is, a minő kegyelettel emlékeztünk meg 85 év után e szavakról, s apáink kedvező anyagi helyzetéről, ép oly hálatelt elismeréssel adózunk emlékeiknek azon böles eljárásuk miatt, minélfogva pénzük felét oly maradandó becstű műre fordították, minő a községünk temploma, melyért a késő unokák is áldandják poraikat. Hogy apáink pénzének másik fele hagyott-e oly maradandó nyomokat hátra, mint a templomra fordított összeg, arról hallgat a krónika.

Vége következik.

Egy házasság a londoni adósok börtönében.

— Angolból. —

C. kisasszony szép, de egytuttal pazarló egy nő volt, s bár rég tul volt virágzó ifjúságán, még mindig nem akart férjhez menni. Mint a legtöbb csinos nő, — nagyralátó volt, drága árba becsülte szépségét és sehogy nem akarta elhinni, hogy már nem oly bájoló, mint egykor vala. Nem csoda hát, ha még mindig nem akart hallani a házasságról.

C. kisasszonynak körülbelül ötvenezer forintot érő vagyona volt, de tartozott mintegy négyszázezer forinttal: s így minden szellemi képességével és szépségével az adósok börtönébe került, sőt valószínű volt, hogy ott is fog maradni.

Abban az időben, melyről szólok, minden nő fodrászszal rendeztette haját és az adósok börtönének fodrásza a legszebb friseur volt egész Londonban. Pat O'Philan igen nagy bámulója volt a szépnemnek. S talán csoda ez? Hiszen Pat O'Philan ur volt. Mikor egy szép reggelen O'Philan rendezte a gyönyörű haját, ő nagysága elhatározta, hogy beszédbe ereszkedik vele; és Pat el volt ragadtatva, mert C. kisasszony fogai a legragyozóbbak és mosolygása a legbájosabb volt a világon.

— Ön nem nős, Pat?! kérdé.

— Valóban nem, kisasszony.

— És nem volna kedve megnősülni? — kérdé a szép nő ujjalag.

— Van-e olyan sziv a világon, mely ne tudna szeretni?

— S talán már van is választottja?

— Meglehet, mondá Pat; de hallott-e már O'Keilly Katinkáról, ki Donraile alatt lakik? Atyja

nagybátyja O'Donagheionok, ki igazgató Durfi urnál, mely utóbbi Kingstoin lord ügynöke, és —

— Ah! elég uram, — nem akarom tudni, hogy ki ő. S önhöz menne, ha megkérné?

— Ó, bár megkértem volna már!

— S miért nem teszi azt?

— Mert szegény vagyok. És Philan mélyen sóhajtott.

— Szeretne ön gazdag lenni?

— Ki ne szeretne azzá lenni? — kisasszony.

— S ha gazdaggá teszem, megteszi-e, a mit mondok?

— Az Istenért! ne tegyen örültté egy szegény fickót!

— Valóban nem teszem, felelt C. kisasszony. Tehát figyeljen: Van-e önnek szándéka nőül venni engemet?

— Hah, drága nagysád, azt hiszem, a porosz király is büszke lehetne, ha ezt megtehetné; mit szóljon akkor egy ily szegény ördög, mint Pat O'Philan?

— Jól van, O'Philan, — ha ön elvesz engem holnap, adok önnek tízezer forintot.

— Uram, Istenem! igazán nagy bolond vagyok, vagy elbűvöltek a jó szellemek, — kiáltott Pat, körül táncolva a szobát.

— De egy föltételt szabok, mondá. Házasságunk első napján tul ön soha sem fog látni engem, s igényt sem fog tartani reám, mint nejeire!

— Miért? kérdé Pat, mialatt szerelmesen és fájdalommal tekintett hölgyére.

— Mert meg kell emlékezni O'Keilly Katinkáról! A pénzzel önnek adom őt; menjen hozzá és vegye el.

— Igaz, mondá Pat, — de ez kétnejűség lesz?

— Én sohasem fogok fellépni ön ellen, mondá

majdnem két év óta folyamatban levő ügy minden egyes részletéről, minden alkalommal, a képviselő testületnek jelentést tenni soha el nem mulasztotta, s minden egyes fölmerült esetről a képviselő testület határozatát kikérte. Ennek folytán a bizottság összes működése mindenkor nyilvánosságra jutott; mindazon által tekintve azt, hogy a képviselő testület kebelében ma már új tagok is foglalnak helyet s lehetséges, hogy a régi tagok emlékéből is elmosódott egyik-másik, talán éppen nagy fontosságú esemény: még sem törtötte a bizottság egészen fölöslegesnek az egész ügy lefolyását, annak kezdetétől egész bevégezéséig, azt itt most előterjesztésben tüzetesen leírni.

Az 1883-ik évi július hó 12-ik napján megtartott közgyűlésen lett az indítvány megtevése, hogy tegyen lépéseket a község a tófenéki és kurcaréti földek megvétele, egy regalejog megváltása iránt. Az indítvány, melynek nagy horderejét és óriási fontosságát mérlegelni még ekkor alig tudta valaki, a 85. kgy.—1883. számú határozattal egyhangulag s lelkesedéssel fogadtatott el és a szükség érzetétől hajtva, őszinte örömmel tette azt magáévá a képviselő testület s nyomban bizottságot szervezett a célból, hogy örgróf Pallavicini Sándor ő méltóságát, mint a jelzett földbirtok és regalejog tulajdonosát, személyesen keresse föl s a község óhaját előadva, kérje meg a földbirtok és regalejog örök ároni átengedésére.

A bizottság, melyben akkor Vimmer Károly elnöklete mellett Szobotka Gusztáv, Hubacsek Pál, Pintér Gyula és Pap Ákos képviselő testületi tagok lettek beválasztva, nagy fontosságú missiót vélt teljesíteni s a képviselő testület óhajtatásának is eleget teendő, de sarkalva azon körülmény által is, hogy mások a községet megelőzve, már kérték a földbirtokot megvétele és sokkal magasabb árért, mint azt később a község megvette: csakhamar utra kelt, fölkeresendő az örgróftól bécsi lakásán. — Az örgróf Bécsben található nem lévén, köteletségének tartotta a bizottság, a vett értesítés nyomán, jamnizi nyaralójában keresni föl, ahol is előadván küldetésünk célját, örgróf ur menten kijelenté, hogy a község iránti jóindulattól vezéreltetve, a tófenéki és kurcaréti földeknek megvétele, illetve eladását és a regalejog megváltását elvileg elfogadja. A részletek iránt azonban tárgyalásba nem bocsátkozott, de különben a bizottság sem volt még ekkor az alkudozás, vagy éppen az alku megkötés jogkörével felruházva. Meglett állapítva azonban, hogy a bizottság a közgyűlésen küldetésének eredményéről referálni fog, örgróf ur pedig utasítani fogja uradalmának főtisztviseltét a községgel alkudozásba lépni.

Hazatérvén a bizottság küldetéséből, már az augusztus 5-én tartott közgyűlésen örömmel jelentette be eljárásának kedvező eredményét, a mit is a közgyűlés 97. kgy.—1883 számú határozatával tudomásul vett, de a továbbiak iránt nem intézkedett.

a nő. De eskütt kell önnek is tennie, hogy a holnap napon tul sohasem fog nevének hívni, és sohasem mondja el senkinek ezt a történetet.

— Vigyen el az ördög minden szóért, melyet erről mondanék!

— Jól van tehát. Itt van száz forint. Menjen váltson egy házassági engedélyt és a többit bizza reám. — S egyszersmind elmondá Patnak, hogy hova menjen, mikor jöjjön és a többit.

A következő napon Pat eljárt megbízatásában és már két urat talált leendő nevének.

— Megkapta az engedélyt? kérdé a nő.

— Itt van! — válaszolt Pat átadva az iratot.

C. kisasszony az okmányokat az egyik urnak adta át, ki azt figyelmesen kezdé olvasni, majd két szobalányát hivatá be s ismét az olvasó urhoz fordult.

— Végezze a szertartást! — mondá. S valóban tíz perc múlva Pat O'Philan férje volt, törvényes férje a szeretetreméltó C. asszonynak.

— Ez elég, mondá a nő új férjének, midőn őt kedvesen megcsókolta. Ennyi elég! — Most adja ki nekem a házassági bizonyítványt, mondá az egyik urhoz fordulva. Az öreg ur, egy angol lelkész, a kérést teljesíté és tisztelettel hajolt meg az eléje nyújtott ötven forint előtt, s az egyház-szolgával visszavonult.

— Hívj be egy őrt, mondá az asszony szolgájának.

— Parancsára asszony! S az őr nemsokára megjelent.

— Lesz oly szives, kérem — mondá C. asszony oly hangon, mely a madarat is lecsalta

Rohamosan következtek ezután az események. Már az augusztus 10-én tartott közgyűlésen fel lett olvasva Novák József uradalmi ügyész értesítője, hogy az örgróf őt meghatalmazta a községgel alkudozásba lépni s egyszersmind kérte ezen értesítőjében a közgyűlést, hogy a maga részéről is meghatalmazottakat küldjön ki.

A képviselő testület készséggel ragadta meg az alkalmat, hogy ezen egyetemlegesen melegen felkarolt ügyet egy lépéssel előbbre vihette s 97. kgy.—83 számú határozatával az alkudozásra, a kötelező nyilatkozat megtételének jogosultsága mellett, meghatalmazottakul kiküldte volt ugyanazon bizottságot, a melyet a 85. kgy.—1883. számú határozatával örgróf urhoz menesztett, hozzájuk adván még az itthoni tanácskozási részvételt Veres Károly bírót, Tábit Ferenc esküdt bírót, Kohn Adolf, Mihály János, Lavicska Pál, Hám János és ifj. Bozó János községi képviselőket.

Az ekkép szervezett bizottság az uradalmi főtisztviselttel érintkezésbe lépve, a község házában több napon át nyilvánosan tárgyalta ez ügyet, de elvégre is a két főtényező, t. i. a képviselő testület és az örgróf hozzájárulása nélkül csak megállapodásra juthatott, de egyszersmind a jogügylet megkötésébe nem bocsátkozhatott.

Egyébiránt a vételi és megváltási árak tekintetében az uradalmi főtisztviselt és a község küldöttei között oly lényeges eltérés mutatkozott, hogy a községi bizottság kötelező ígéretet sem tehetett s mielőtt a közgyűlésnek referált volna, az uradalmi főtisztviselttel történt megállapodás értelmében bevarta örgróf urnak kilátásba helyezett közel jövőbeni leérkezését.

Közben az 1885. évi szeptember 19-én 113. kgy. 1883. szám alatt hozott határozat folytán, a 75. kgy. 1883 számú határozattal kinevezett bizottság, a mely a 112. kgy.—1883. számú határozat értelmében, községünknek járásbírói székelyhelyé leendő tétele tárgyában teendő intézkedésekkel s igazságügy miniszter ur ő nagyméltóságánál leendő tisztelgessel és kérvényezéssel is meg volt bízva: utasított, hogy ugyan ezen alkalommal tudakozódják a fővárosi pénzügyosztálynál, hogy és minő feltételek mellett juthatna a község oly kölcsönhöz, a melyből befolyandó összeggel a földbirtok vásárlásával és regalejog megváltásával összekötött költségek s különösen maga a vételár kifizethető lenne. A bizottság, mint jelentésünk további fonalán is kitűnik, ez alkalommal is eleget tett megbízatásának s nem mulasztotta el kölcsön után nézni. Folyt. köv.

Helyi és vegyes hírek.

— **Lóavatás.** A 3-ik huszárezred parancsnokának lóavató bizottsága folyó április hó 18-án reggeli 7 órakor és 19-én délután 1 órakor Hmvásárhelyen a városháza udvarán lóavatást eszközöl.

volna a fáról, — lesz oly szives és hoz nekem egy bérkocsit? Rögtön elakarom hagyni a börtönt.

— Mit? . . . kérdé élképedve az őr, — hát feledi nagysád, hogy mielőtt távoznék, megkell fizetnie a négyszázezer forintot?

— Én férjes nő vagyok. Ön letartóztathatja férjemet; de engemet nem! — És Philan mosolygott, a kinek a dolgok állapota kezdett nem tetszeni.

— Engedelmet kérek, de mi ugy tudjuk, hogy ön hajadon.

— Mondám, én férjezett vagyok.

— S hol van férje?

— Itt van, uram! — és rámutatott a bámuló borbélyra, — ez az! Itt van házassági bizonyítványom, tessék átolvasni. Szolgáim voltak a tanuk a szertartásnál. S ha még továbbra is tartóztatna, a történetekért ön fog felelni!

Az őr elnémult, s nem is csoda. Szegény O'Philan beszélte volna te, csak hogy senki sem akarta megengedni! Kikérték az ügyvéd tanácsát és az eredmény világos vala.

Fél óra alatt C. asszony szabad volt, és Pat O'Philan, az ő törvényes férje, rab lett — csak négyszázezer forintnyi tartozásért.

Pat azt tudta, hogy álmodik és a hitelezők, hogy még rosszabbul jártak. — Másnap összejöttek, s miután látták, hogy mennyire rávannak szedve, megesküdtek, hogy a szegény Patot fogva tartják örökre. De miután igen jól tudták, hogy semmije sincs és talán még azt sem szégyenlené, ha az adós törvényszék elé állíttatnék, mosolyogtak egyet,

Ez alkalommal megveszi a 156 ctm. magas 4—8 éves lovakat s darabjáért 200—280 frtot fizet, tisztii lovakért 350 frtot is megad. A kiknek katonai célokra alkalmas lovaik vannak, s mondott helyre és időben lovaikat elővezethetik.

— **Közgyűlés.** Érdekes közgyűlése lesz ma a községi képviselő testületnek. Tárgyaini fogja a regalejog bérbeadására vonatkozó árverési feltételeket, ugyszintén a regalejog megváltása és a földvétel ügyének lebonyolítására kiküldve volt bizottság jelentését.

— **Pályázat.** Medgyaszay Károly megyei árvaszéki ülnök elhalálzásával üresedésbe jött első, esetleg második és harmadik ülnöki állás, a megyei köztörvényhatósági bizottságnak folyó évi tavaszi rendes közgyűlésén fog választás után betöltetni. A pályázni óhajtok, pályázati kérvényeiket május hó 10-ig Kis-Zombori Rónay Lajos főispán urnál adják be.

— **Forgó szél.** A maga nemében ritka nagyságu forgó szél huzódott végig nagy-csütörtökön községünk egy részén. A forgó szél oly nagy tömeg port kavart föl a levegőbe, hogy azt nagyon sokan füstnek nézve, tüzet sejtettek, s csak az előrelátó bakknak köszönhető, hogy a harangokat is félre nem verték.

— **Duhajkodás.** Alig mulik el egy egy vasárnap, hogy valami verekedés, megkéseles elő ne forduljon. A husvétii napokban is majdnem halálra vertek egy embert. A tettest elfogta a csendőrség, s át fogja szolgáltatni a bíróságnak.

APRÓSÁGOK.

Ö n i s m e r e t.

— Hogyan? Ön azt meri állítani, hogy van olyan kutya, melynek több esze van, mint gazdájának?

— Merem állítani, mert nekem is van egy!

A t ö r v é n y s z é k e l ő t t.

Elnök: Bevallja tehát, hogy anyósának utolsó két fogát ütötte ki. Mit hozhat föl védelmére?

Vá d l o t t: Kérem elnök ur, minden ember életében van egy önfeledt pillanat!

L o v a g i a s.

Boireau mint tanu áll a törvényszék előtt. Vallomását így adja elő:

— Késő este tértem haza a kocsmából Bernard barátommal. Az utca sarkán lármát hallunk s mikor odanézzünk, látjuk, hogy a vádlott egy nőt fojtogat.

— Önök bizonyára odasiettek, hogy a merénylőt elfogják?

— Ellenkezőleg, elnök ur. Elfutottunk, mert nem tartottuk logvagiás dolognak, hogy ketten egy ellen támadjunk!

mint feldölt szekerenél a fazekas tót és kibocsájtották.

A történetek után egy hétre Pat O'Philan kis szobájában ülve ép a csodás dolgokról gondolkodott, midőn egy husból és vérből álló levélhordó lépett szobájába s egy levelet adott át neki, az el-sőt, melyet életében kapott, s melyet elolvasás végett egyik barátjához, Ryan gyümölcsárushoz vitt, — szölt pedig a levél a következőleg:

„Menjen Donesaleba és vegye el O'Keilly Katinát. A mi alku szilárd és én teljesitem ígéretemet, hogy önt boldoggá teszsem élethossziglan. De ha kedves önnek az élete és szabadsága: soha egyetlen szót ne ejtsen ki arról, a mi történt. Gondolja meg, hatalmában van önt megsemmisíteni, ha kibeszéli a történetet. A pénz rögtön ki lesz önnek fizetve, ha nekem megküldi az ön második házassági bizonyítványát. C—“

Oh boldog Pat! — Nem rugott be azon éjjel? Nem indult el másnap Csork felé? Nem vette nőül Katinkáját? És nem kapta meg a tízezer forintot? . . . De bizony mind megtette! — És a mi még hátra van, nem több, minthogy vett egy házikót, mit önök is tudnak, tizenhat mértföldre Bruffintól, Limerich grófságban és olyan igaz, minthogy önök most engem látnak, hogy gyökeresen elfelejtette az ő első nejét; és az adósok börtönében történt házasságot sohasem mondta el senkinek, csak nekem, azon föltétel alatt, hogy titokban tartom.

Mivel tehát e dolog titok, kérem önök se mondják el senkinek!

CASSIO.